

การสอนนักเรียนกับสอนคน...

นำเสนอเมื่อ : 20 พ.ค. 2552

การสอนนักเรียนกับสอนคน

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ
ผมคนหนึ่งละที่สนับสนุนประเด็นนี้อย่างเต็มที่
ผมเห็นด้วยในความเป็นเจ้าของผู้ซึ่งบุคคลคนนั้นจะต้องเป็นผู้จัดความ
รู้ จัดกระบวนการ จนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีผู้ที่มีความรู้
มีประสบการณ์มากกว่าคอยให้คำแนะนำ
แต่มิใช่เป็นผู้จับยึดหรือยึดเยียดความรู้ให้เขา
โดยที่ไม่ตรงกับความสามารถของเขาเลย เพราะว่าเราไม่มีทางรู้ใจ
ไม่มีทางรู้อนาคตของผู้อื่นได้
ตัวของผู้เรียนเท่านั้นที่รู้จักตัวของเขาเองได้ดีกว่าผู้อื่น (แม้แต่บิดา
มารดา ผู้ปกครองก็ยิ่งกำหนดอนาคตของลูกตนเองได้ไม่ทุกคน)
แล้วเรามีความสามารถแค่ไหนที่จะไปกำหนดว่านักเรียนจะต้องเรียนวิชา
นี้ วิชานี้ตามที่ใจเราอยากให้เป็น (ผมคิดถูกหรือเปล่า)

ผมผ่านการอบรมวิธีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับกรมสามัญศึกษา
ในฐานะเป็นวิทยากรของจังหวัด

ลองทบทวนความคิดว่าสิ่งที่ได้ไปเข้ารับอบรมมา เวลากลับมาขยายผล
ยังมีความเห็นไม่เหมือนกัน

บางท่านเสนอว่าการจัดทำหลักสูตรจะต้องมุ่งที่จะให้เด็กสามารถเข้าเรียนในสถา
บันชั้นสูงได้ หากไม่ได้เรียนวิชานี้ (วิชาที่ครูถนัด)

จะไม่สามารถสอบเขาเรียนต่อได้เลย (แล้วรู้ได้อย่างไรว่าเขาจะไปทางนั้น)

ตามโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางกำหนดให้ ในหลักสูตรสถานศึกษา
จะต้องจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนในวิชาพื้นฐานให้ครบ 8

กลุ่มสาระการเรียนรู้(เรียนตลอดช่วงชั้น 3 ปี)

2. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในวิชาเพิ่มเติมตามความถนัด ตามความสนใจของผู้เรียน

3. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว ลูกเสือ-ยุวกาชาด และกิจกรรมชุมนุมสิ่งสำคัญ คือ การจัดหลักสูตรของสถานศึกษานั้น จะต้องมุ่งเน้นความเป็นไทย จัดเพื่อประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น จัดได้ทุกรูปแบบและครอบคลุมทุกเป้าหมาย

ความน่าสนใจที่ผมขอหยิบยกนำขึ้นมาเล่าเรื่องนี้เพราะผมมองในมุมหนึ่งว่า ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่ติดตัวมาไม่เหมือนกันและไม่เท่ากันข้อนี้แก้ไขได้โดยการจัดการเรียนรู้ แบบปรับพื้นฐานให้เขา ผู้เรียนมีความสามารถ มีความถนัดแตกต่างกัน (เก่งไม่เท่ากัน) จัดการเรียนรู้ ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้หลายแนวทางตามถนัด แต่การเข้าไปสู่อะไรหรือการได้เข้าไปเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ๆ มาจากการกำหนดของตัวเองหรือมาจากมีผู้กำหนดให้ (บังคับให้เป็น) ควรกระทำหรือไม่หรือจำเป็น ต้องทำ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ ผมไม่อาจพูดว่าแบบใดผิด แบบใดถูก แบบไหนดีหรือแบบไหนไม่ดี แต่ผมไม่ทราบว่า ขอบเขตของการจัดการเรียนการสอนควรจัดอย่างไรมีผู้กำหนดให้นักเรียนต้องเรียนตามที่จัดเอาไว้ให้เขาหรือผู้เรียนมีสิทธิได้เลือกเรียนในรายวิชา ต่างๆ ตามความสนใจ ตามความถนัดของเขาด้วยตัวเองบางหรือไม่ (สมองของคนเรามี 2 ซีก) ยิ่งการจัด การเรียนรู้แบบบูรณาการ บางท่านอาจจะคิดถึงความสะดวกสวนตัวมากกว่าที่จะคิดถึงผลที่จะได้รับในระยะ ยาว เพราะการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการรวมคิดรวมทำ เป็นการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ ปลุกฝังความเข้าใจในผู้อื่น มีความเห็นใจกัน เข้าใจกัน สามารถขจัดปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์และความคิดได้อย่างเหมาะสม

วิธีการหนึ่งที่ผมนำเอามาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชากิจกรรม/ชุมนุมศิลปะภูมิปัญญาไทย คือ การบูรณาการรูปแบบโครงงาน/โครงการ โดยนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นม.1-6) มาเรียนรู้ร่วมกันทั้งในเวลาเรียนชุมนุมและนอกเวลาเรียน โดยกำหนดเรื่องขึ้นมา ได้แก่ เรื่องพัฒนาความสามารถการแสดงเพลงพื้นบ้าน

และนักเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย จัดทำตารางปฏิบัติเฉพาะเรื่องนี้ กำหนดการจัดกิจกรรมตั้งแต่เริ่มการวางแผน จนงานสำเร็จ ลงมือปฏิบัติร่วมกัน (เหมือนเป็นการเช่ากาย) มีกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง ปลุกฝังคุณธรรมในความเคารพรุ่นพี่รุ่นน้องและความรับผิดชอบให้กับนักเรียน การจัดกิจกรรมเช่นนี้ ผมจัดกับกลุ่มสนใจเพลงพื้นบ้าน (เพลงอีแซว) ครบ จำนวน 19 คน

นักเรียนคนไหนที่มีปัญหาเรื่องของการบ้านก็นำมาปรึกษาผมและรุ่นพี่ช่วยกันอธิบาย (แต่ไม่ได้ทำให้เสียเองนะ)

ใครมีจุดที่จะต้องพัฒนาในการแสดงเพลงอีแซว

ผมและนักเรียนรุ่นโตก็จะเข้าไปแนะนำ

และจัดเวลาเอาไว้ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถสูงในกลุ่ม

ได้พัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้วยการเข้าประกวด แข่งขันตามโอกาสซึ่งในปีหนึ่ง ๆ

ก็จะมีองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ เชิญไปร่วมกิจกรรมบ่อยครั้ง ผลที่ได้รับ

นักเรียนได้รับความภาคภูมิใจ ผูกครองชื่นชม สร้างชื่อเสียงให้กับสถาบัน

แต่รางวัลมิใช่สิ่งสำคัญมากไปกว่าการที่เราได้พัฒนาตัวผู้เรียน

ผมมองว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ยึดติดกับวิธีการใดวิธีการหนึ่งซึ่งบางครั้งอาจจะต้องปรับให้มีการยืดหยุ่นในเนื้อหา และเวลา เพื่อที่จะพัฒนาคน มิใช่เพื่อที่จะสอนเนื้อหาตามบทเรียน ตามหนังสือเรียนหรือตามกฎเกณฑ์ขององค์กรใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะวิธีการสอนนักเรียนทั้งชั้น สอนทั้งห้อง (จำนวนคนมาก ความสามารถไม่เหมือนกัน จะพัฒนาใครได้อย่างไร) ยกเว้นวิชาพื้นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ให้กับทุกคนได้ ทุกคนเรียนรู้ได้ สอนวิชาเพิ่มเติมจัดสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถเฉพาะทางหรือเด็กเก่ง ที่จัดแยกออกไปตามความถนัด ตามความสมัครใจ การพัฒนาการเรียนรู้ที่ดี จะต้องจัดการเรียนรู้ตามความสามารถ ประเมิน ประังปรุง และพัฒนาเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ

การสอนจนจบเนื้อหาที่เตรียมเอาไว้ด้วยเวลาที่จำนวนมากกับการได้พัฒนาผู้เรียนเพียง 1 คนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แม้ว่าจะช้าก็ช้าจะมีผลทางจิตใจต่อผู้เรียนได้บ้างหรือได้มากกว่า และถ้าได้พัฒนาผู้เรียนให้มากที่สุดจนครบทุกคน ขอใช้คำว่า เป็นการสอนคนใหม่มีความรู้ จนเกิดปัญญาแก้ปัญหาได้ น่าจะใช้คำว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” ครับ ถึงแม้ว่าผมจะผ่านประสบการณ์ในการสอนมานานจนถึงช่วงสุดท้ายของชีวิตแล้ว

วกก็ตาม (ผมไม่ยังไม่ลืมนิทานอีสปเรื่องราชสีห์กับหนู)

ถ้าวิธีการที่ผมเล่ามาทั้งหมดไม่ตรงทาง มีข้อผิดพลาด
ยินดีที่จะรับไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง และเหมาะสมในทันที

ขอบพระคุณที่มาข้อมูลคุณครูชำเลื่อง มณีวงษ์
โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1